Δρόμοι Κροκοδείλων

Σας έτυχε ένας συνταξιδιώτης σας -στο αεροπλάνο, στο τρένο ή πριν από το ταξίδι, στην αίθουσα αναμονής - να κρατά ένα βιβλίο που να σας φαίνεται πολύ γοητευτικό, πολλά υποσχόμενο, αλλά με άγνωστα στοιχεία στο εξώφυλλο; (Είναι, βέβαια, μια παλιομοδίτικη εικόνα, τώρα όλοι κρατάνε τηλέφωνα). Δεν μιλώ για τα ράφια βιβλιοπωλείων, εκεί οι χιλιάδες αδιάβαστων βιβλίων δεν ανήκουν σε κανένα αναγνώστη και είναι στο χέρι μας να τα επιλέξουμε, αλλά όταν κάποιος ήδη έχει δημιουργήσει μια σχέση με το βιβλίο, είναι στη μέση του τόμου, το έχει ήδη τσαλακώσει κι αυτός ο κάποιος δεν είμαι εγώ, τότε νιώθω μια ζήλια, ωσάν να έχασα μια ευκαιρία, ωσάν κάτι να με προσπέρασε... Έτσι ένιωσα στην πρώτη παραγωγή από τις φετινές Δράσεις στις Αποθήκες ΘΟΚ, όταν το Μίτος μας σύστησε τον Μπρούνο Σουλτς, τον Εβραιοπολωνό συγγραφέα (1892-1942), του οποίου, όχι μόνο το έργο, αλλά και το όνομα δεν γνώριζα. Οι επιμελητές της φθινοπωρινής περιόδου Μελίτα Κούτα και Χάρης Καυκαρίδης που επέλεξαν το έργο και τη ζωή του Σουλτς ως θέμα της δημιουργικής τους πορείας έδωσαν στον Λούκας Βαλέβσκι και την Έλενα Αγαθοκλέους το δικαίωμα να κάνουν μια παράσταση -εισαγωγή. Κι εκείνοι σαν να άνοιξαν το βιβλίο στη μέση και να μας διάβασαν μερικές σελίδες σε πολύ ολοκληρωμένη θεατρική μορφή, έτσι ώστε μια γοητεία του Αγνώστου να γεμίσει τον χώρο. Το διαδίκτυο μου άνοιξε τον καταπληκτικό κόσμο της ζωγραφικής του Μπρούνο Σουλτς, ο οποίος είχε δημιουργήσει, όπως έκπληκτη ανακάλυψα, ένα απόλυτα δικό του σύμπαν στη διασταύρωση... Σαγκάλ και Γκόγια.

Δυστυχώς, δεν μπόρεσα να παρακολουθήσω όλες τις δράσεις των Οκτώβρη- Νοέμβρη που φαίνονταν μεθοδικά χτισμένες για να παρουσιάσουν όλα τα μέλη της δημιουργικής ομάδας τη δική τους ανάγνωση του Σουλτς και ειλικρινά λυπάμαι. Αλλά χαίρομαι πολύ που δεν έχασα το δημιούργημα του Ευριπίδη Δίκαιου «Τούγια ή ο φιλήδονος Σουλτς», ο οποίος, έξυπνος και ταλαντούχος, όπως πάντα, στην ουσία έδειξε την τεχνική της δραματοποίησης των πεζών του Σουλτς, της μετουσίωσης του λόγου, όπου συμπλέκονται το όνειρο και η πραγματικότητα, σε ορατή μορφή και σε θεατρική δράση.

Και να η παράσταση «Δρόμοι Κροκοδείλων», το επιστέγασμα των προηγούμενων δράσεων και η κορύφωση όλης της πορείας. Η Μελίτα Κούτα και ο Χάρης Καυκαρίδης, υπεύθυνοι της σύλληψης της γενικής ιδέας, υπογράφουν τη σκηνοθεσία, τη δραματουργία, τη σκηνογραφία και την ενδυματολογία της παράστασης, ο Ευριπίδης Δίκαιος- τη μετάφραση και τη δραματουργική επεξεργασία των κειμένων, ο Παναγιώτης Τοφή- την κινησιολογία, ο Αντώνης Αντωνίου-τη μουσική και τον σχεδιασμό ήχου, ο Σταύρος Ευλαμπίου- τους φωτισμούς, η Άννα Φωτιάδου- τις προβολές. Εύχομαι ολόψυχα ο βροχερός από τη μία και προεόρτιος από την άλλη Δεκέμβρης να μη σταθεί εμπόδιο για να αποκτήσει αυτή η παραγωγή γεμάτες αίθουσες σε κάθε παράσταση μαζί με την επιτυχία και τη σωστή αξιολόγησή της. Πρόκειται για μια εξαιρετική παράσταση, οι δημιουργοί της οποίας κατάφεραν να ενοποιήσουν την προσωπικότητα, τη μοίρα, την ιστορική εποχή και το λογοτεχνικό έργο του Μπρούνο Σουλτς. Κατάφεραν να αναπαραγάγουν τη μίξη εβραϊκής, πολωνικής, αυστριακής και γερμανικής κουλτούρας της μεσοπολεμικής Γαλικίας. Κατάφεραν να δημιουργήσουν μια φόρμα, όπου ο χρόνος της σκηνικής δράσης συντονίζεται με τον διαθλασμένο σε παράλληλες ροές Χρόνο, όπως το αντιλαμβάνεται ο Σουλτς. (Και σε παρένθεση, μ' ένα μαγικό τρόπο δίνεται στον θεατή χρόνος να ανατρέξει στις δικές του αναμνήσεις, παρά τη συναρπαστική πυκνότητα και ταχύτητα των εναλλαγών των σκηνικών δράσεων και εικόνων). Τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα αντιστοιχούν στις εμμονές του Σουλτς παρουσιάζονται σε παραλλαγές και κορυφώσεις μιας μουσικής σύνθεσης. Κάθε στοιχείο της παράστασης πηγάζει είτε από τα κείμενα του Σουλτς είτε από τη ζωή του,παρόλο που το σχεδόν κινηματογραφικό σκηνοθετικό μοντάζ δεν προβάλλει την αιτιολόγηση των χωριστών ψηφίων αλλά στοχεύει στο τελικό συναισθηματικό αποτέλεσμα. Γιατί ο πατέρας είναι πάντα σκαρφαλωμένος στο τραπέζι, γιατί είναι καλυμμένος με φτερά; Επειδή ο Σουλτς τον βλέπει ως γίγαντα, ως μεγάλο μάγο της μυθολογίας του, ως κόνδορα... Γιατί το ποίημα του Γκαίτε («Ποιος τα μεσάνυχτα καβαλικεύει;/Είν' ο πατέρας με το παιδί'/το ''χει στα στήθια του και το χαϊδεύει/ και κάπου σκύβει και το φιλεί»); Επειδή στο ποίημα το παιδί πεθαίνει στην αγκαλιά του πατέρα του, και ο Σουλτς αντιμετώπισε το θάνατο του Γιάκουμπ, του δικού του πατέρα, ωσάν να πέθανε ο ίδιος στην αγκαλιά του. Γιατί η Αντέλα έχει τον κυρίαρχο ρόλο; Κοιτάξτε τα σχέδια του Σουλτς. Γιατί η Ντόζια είναι αιώνια νύφη; Διαβάστε το βιογραφικό του. Γιατί το τρένο; Γιατί σ' αυτό δεν πρόλαβε να επιβιβαστεί ο Σουλτς. Γιατί το παιχνίδι με τα πανιά; Γιατί αυτά πουλούσαν στο μαγαζί της οικογένειας. Υπέροχο το ταγκό του Παναγιώτη Τοφή. Εξαιρετική η ομάδα των ηθοποιών Λούκας Βαλέβσκι, Ιωάννη Χόρτη, Βασιλική Κυπραίου, Βιολέττα Θεοδωρίδου, Άντονυ Παπαμιχαήλ, Αρίστη Σπύρου. Μπράβο στον Ευριπίδη, στη Μελίτα, στον Χάρη.